

Κείμενα Οικονομικής & Διεθνοπολιτικής Ανάλυσης
κ-ΟιΔΑ

2019-3

Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας: ένα οικονομικό εργαλείο για την Ευρωπαϊκή Άμυνα.

Βασίλης Καραμπατής-Γκουγκουλιάς, MSc

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας: ένα οικονομικό εργαλείο για την Ευρωπαϊκή Άμυνα.

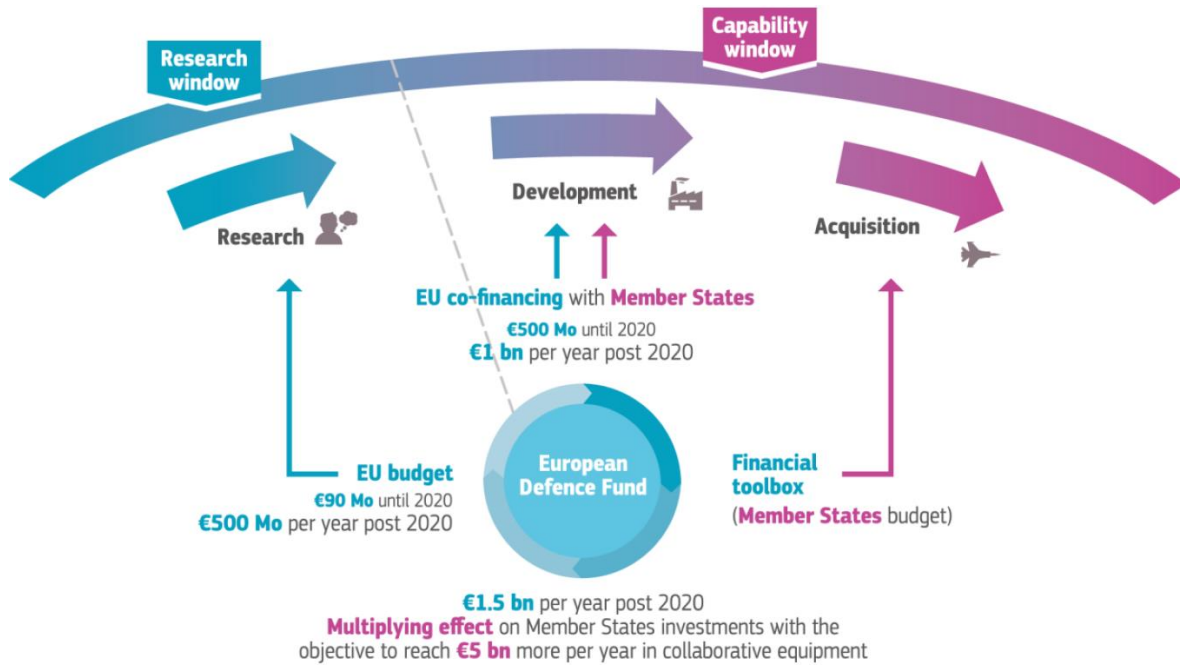
Βασίλης Καραμπατής-Γκουγκουλιάς, MSc
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Όταν ο Πρόεδρος Juncker ανέφερε για πρώτη φορά τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας, το Σεπτέμβριο του 2016, εξέπληξε όλους τους ενδιαφερόμενους, ακόμα και τους άμεσους συνεργάτες του (ASD, 2017c). Άλλωστε, πέρα από την αναφορά για κοινό προϋπολογισμό άμυνας στη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Κοινότητας του 1952, αντίστοιχη πρόταση δεν υπήρχε ακόμα και στις πιο φιλόδοξες ευρωπαϊκές αμυντικές προσπάθειες των προηγούμενων δεκαετιών. Η πρωτοβουλία του Juncker ήταν συνέχεια της θέσπισης από τον ίδιο το 2014 ως προτεραιότητα, της ενίσχυσης της ασφάλειας των ευρωπαϊών πολιτών, στις πολιτικές του κατευθύνσεις (Juncker, 2014). Το Ταμείο αποτέλεσε τον πρώτο από τους τρεις πυλώνες του Ευρωπαϊκού Σχεδίου Δράσης στον τομέα της Άμυνας (European Defence Action Plan – EDAP) του 2016, ώστε η συνεργασία μεταξύ των κ-μ να καταστεί η νόρμα, στην προσπάθειά τους για απόκτηση των απαραίτητων αμυντικών δυνατοτήτων. Τον Ιούνιο του 2017 η EC εγκαινίασε το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας (European Defence Fund – EDF¹). Το EDF ιδρύθηκε με τη φιλοδοξία να αποτελέσει ένα βασικό παράγοντα για το μέλλον της ευρωπαϊκής άμυνας, που θα στηρίξει τους στόχους της Ένωσης για μια Ευρωπαϊκή Ένωση Άμυνας και Ασφάλειας (European Defence and Security Union).

Το EDF στην αρχική του μορφή περιλάμβανε δύο δομές-«παράθυρα», μία για την έρευνα και μια για την ανάπτυξη δυνατοτήτων, όπως ακριβώς είχε προτείνει το EDAP. Η διαχείρισή του εκτελείται από ένα Συντονιστικό Συμβούλιο, στο οποίο συμμετέχουν η Κομισιόν (EC), η Ύπατη Εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας (HR/VP), τα κ-μ, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Άμυνας (EDA) αλλά και ο βιομηχανικός τομέας. Το Ταμείο είναι ανοιχτό σε όλα τα κ-μ, οι δικαιούχοι των οποίων έχουν πρόσβαση στους πόρους και τα εργαλεία του. Βασική αρχή για τη λειτουργία του EDF είναι όλες οι εταιρίες, ανεξάρτητα από το μέγεθός τους και τη χώρα προέλευσης, να μπορούν να επωφεληθούν από τα διαθέσιμα εργαλεία του.

¹ Να μη συγχέεται με το προγενέστερο European Development Fund.

Διάγραμμα 1: Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας (EDF) του 2017

Πηγή: European Commission (2017b)

Το «ερευνητικό παράθυρο» (“research window”) ήδη χρηματοδοτεί την ευρωπαϊκή άμυνα, μέσω των προγραμμάτων Pilot Project και Preparatory Action on Defence Research - PADR. Μέσω του Pilot Project, διατέθηκαν 1,5 εκατ. EUR στην αμυντική έρευνα τα έτη 2015-2016 (Gahler, 2016), χρηματοδοτώντας τρία από τα 21 σχέδια-προτάσεις. Η PADR αποφασίστηκε από την EC με έναν κύριο σκοπό, να επιδείξει την προστιθέμενη αξία της κοινοτικά χρηματοδοτούμενης έρευνας στον αμυντικό τομέα. Αποτελεί το «ερευνητικό παράθυρο» του EDF για τα έτη 2017-2019 με συνολικά 90 εκατ. EUR και για τα τρία έτη. Χρηματοδοτεί ερευνητικά πεδία που χαρακτηρίζονται από καινοτομία και είναι κρίσιμα για την περαιτέρω ανάπτυξη οπλικών συστημάτων-κλειδιά. Η χρηματοδότηση μπορεί να φτάσει μέχρι το 100% των ερευνών, χωρίς τη διατήρηση εμπορικών δικαιωμάτων από την ΕΕ. Στόχος της Δράσης είναι να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ των κ-μ και μεταξύ των αμυντικών βιομηχανιών, αποτελώντας παράλληλα τη βάση για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου προγράμματος επένδυσης στην έρευνα στον τομέα της άμυνας, μετά το 2021 (Vandeweert, 2018). Το μελλοντικό Ευρωπαϊκό Αμυντικό Ερευνητικό Πρόγραμμα (European Defence Research Programme – EDRP) θα εστιάζει σε στοχευμένες συνεργατικές ερευνητικές δραστηριότητες πάνω στην ανάπτυξη σχετικών με την άμυνα προϊόντων και καινοτόμων τεχνολογιών. Πρέπει να είναι βασισμένο στις μελλοντικές αμυντικές δυνατότητες με στόχο να καταστήσει την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία τεχνολογικό ηγέτη σε παγκόσμιο επίπεδο. Το EDAP προέβλεπε

500 εκατ. ευρώ² το χρόνο για το EDRP μετά το 2020, καθιστώντας την ΕΕ έναν από τους μεγαλύτερους επενδυτές στην αμυντική R&T. Στην προετοιμασία του προγράμματος συμμετέχουν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη· τα κ-μ, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, ο ΕΔΑ και κυρίως η βιομηχανία και οι ερευνητικοί οργανισμοί.

Αναφορικά με το «παράθυρο δυνατοτήτων» (“capability window”), τον Ιούλιο του 2018 εγκρίθηκε το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Βιομηχανικής Ανάπτυξης στον τομέα της Άμυνας (European Defence Industrial Development Programme – EDIDP), σύμφωνα με, την ταυτόχρονη με την ίδρυση του EDF, πρόταση της ΕC τον Ιούνιο του 2017. Στόχοι του EDIDP είναι: 1) η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της αποδοτικότητας και της ικανότητας για καινοτομία της αμυντικής βιομηχανίας στην ΕΕ που θα συμβάλλει στη στρατηγική της αυτονομία, 2) η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κ-μ και μεταξύ των αμυντικών βιομηχανιών, ανεξαρτήτου κεφαλαιοποίησης, στην ανάπτυξη αμυντικών προϊόντων και τεχνολογιών και 3) η καλύτερη εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων της αμυντικής έρευνας στη φάση της ανάπτυξης δυνατοτήτων, υποστηρίζοντας την ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Τεχνολογικής και Βιομηχανικής Βάσης (EDTIB) στην ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά. Το Πρόγραμμα αναφέρεται στα έτη 2019-2020 και στο πλαίσιο του θα διατεθούν συνολικά 500 εκατ. ευρώ³. Όπως και το PADR, αποτελεί πρόγραμμα-πιλότο, στο οποίο θα βασιστεί το ενισχυμένο «παράθυρο δυνατοτήτων» του EDF μετά το 2021, που προβλέπεται να διαθέτει 1 δισεκατ. EUR ανά έτος, για την περίοδο 2021-2027⁴. Το EDIDP καλύπτει το αναφερόμενο στη βιβλιογραφία σαν «κοιλιάδα του θανάτου» κενό, μεταξύ έρευνας και ανάπτυξης, εξασφαλίζοντας τη μετουσίωση των αποτελεσμάτων της έρευνας σε απαιτούμενες δυνατότητες (Fiott, 2017). Το Πρόγραμμα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη δημιουργία νέων ή την αναβάθμιση υπαρχόντων αμυντικών προϊόντων ή τεχνολογιών. Καλύπτει τη μετά την έρευνα φάση του βιομηχανικού κύκλου και συγκεκριμένα τις μελέτες σκοπιμότητας, το σχεδιασμό, τη δημιουργία πρωτοτύπου, τον έλεγχο, την πιστοποίηση και την ανάπτυξη τεχνολογιών αύξησης αποδοτικότητας, προϊόντων και τεχνολογιών. Στα προγράμματα πρέπει να συμμετέχουν τουλάχιστον τρεις εταιρίες ή οργανισμοί από τουλάχιστον τρία διαφορετικά κ-μ. Τουλάχιστον δύο κ-μ πρέπει να ενδιαφέρονται για την απόκτηση ή συγχρηματοδότηση του τελικού προϊόντος. Δικαιούχοι των παροχών του προγράμματος είναι δημόσιες ή ιδιωτικές εταιρίες που βρίσκονται στην επικράτεια της ΕΕ και δεν ελέγχονται από τρίτες χώρες. Οι χρηματοδοτούμενες δράσεις επιλέγονται βάση της συνεισφοράς τους στην αριστεία, στην καινοτομία, στην ανταγωνιστικότητα της EDTIB, στην βιομηχανική αυτονομία της Ένωσης, στην υποστήριξη των SMEs και στην περαιτέρω ενοποίηση της ευρωπαϊκής βιομηχανίας με την κοινή ανάπτυξη και χρήση των τελικών προϊόντων. Η χρηματοδότηση του EDIDP μπορεί να φτάσει μέχρι το 20% του

² Οι πόροι του προγράμματος είναι ανεξάρτητοι και δεν επηρεάζουν αντίστοιχα πολιτικά ευρωπαϊκά προγράμματα επενδύσεων στην έρευνα.

³ 245 εκατ. EUR για το 2019 και 255 εκατ. EUR για το 2020 (European Commission, 2017a,b).

⁴ Το ποσό αυτό προβλεπόταν κατά την ίδρυση του EDF (European Commission, 2017b).

συνολικού κόστους, οδηγώντας έτσι στη μόχλευση συνολικά 2,5 δισεκατ. EUR τα έτη 2019-2020. Ειδικά για τα *PESCO projects*⁵, η χρηματοδότηση μπορεί να είναι μέχρι 30%. Η διασυνοριακή συμμετοχή SMEs και εταιριών mid-cap επιδοτείται περαιτέρω από το Πρόγραμμα, με τουλάχιστον το 10% των συνολικών του πόρων να διατίθενται σε SMEs. Το EDIDP προβλέπει ενέργειες για την υποστήριξη της διάχυσης νέων τεχνολογιών από τον πολιτικό στον αμυντικό τομέα.

Διάγραμμα 2: Εφαρμογή του “Financial Toolbox” του EDF

Πηγή: European Commission (2017b)

Τα «παράθυρα» του EDF συνολικά, όπως και τα αντίστοιχα δοκιμαστικά προγράμματα PADR και EDIDP, καλύπτουν όλες τις φάσεις έρευνας και ανάπτυξης των συνεργατικών σχεδίων, όχι όμως τη φάση της προμήθειας, η οποία παραμένει στα «χέρια» των κ-μ. Ωστόσο, όταν τα κ-μ αποφασίσουν για την από κοινού απόκτηση μιας αμυντικής δυνατότητας, το Ταμείο μπορεί να προσφέρει πρακτική υποστήριξη, στην προσπάθειά του να δώσει κίνητρα για κοινά προγράμματα προμηθειών. Αυτό το επιτυγχάνει με τη δημιουργία μιας χρηματοοικονομικής εργαλειοθήκης (*financial toolbox*). Η εργαλειοθήκη αυτή θα περιλαμβάνει τόσο τυποποιημένες όσο και *ad hoc* διαδικασίες που αφορούν τη συμβουλευτική, τη διαχείριση, αποταμιευτικά ταμεία, χρηματοδοτικά εργαλεία, τη διάχυση του ρίσκου, δικαιώματα και συμφωνίες-πλαίσια. Στόχος της είναι η αντιμετώπιση των προκλήσεων που παρουσιάζουν τα κοινά προγράμματα

⁵ Τα *PESCO Projects* είναι συνεργατικά σχέδια-προγράμματα (34 σήμερα ενεργά) που εκτελούνται στο πλαίσιο της Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας.

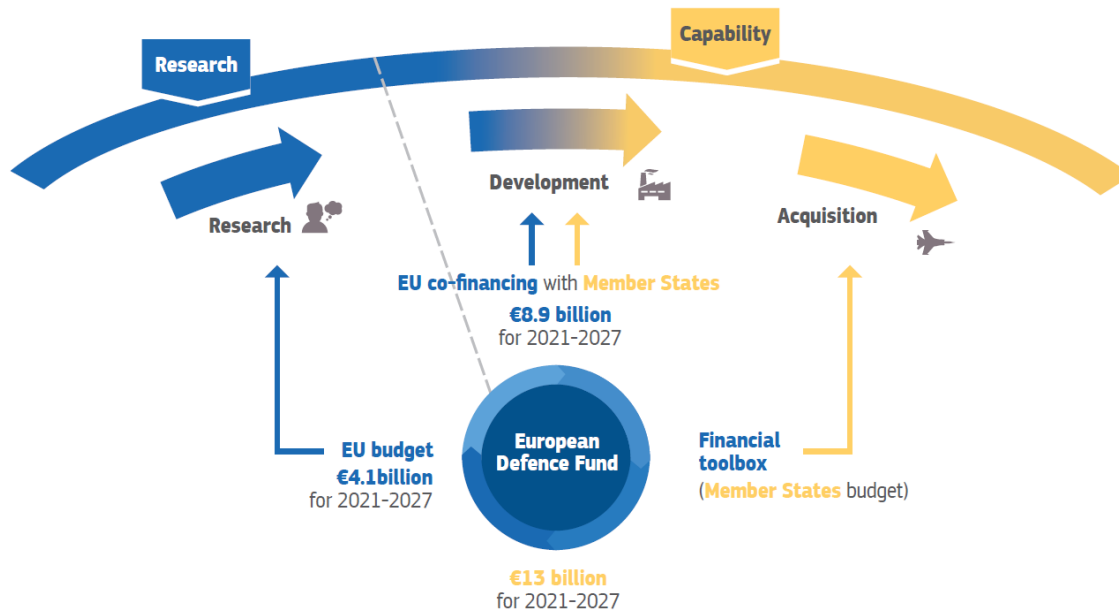
προμηθειών και η ανάδειξη των πλεονεκτημάτων τους. Η καταφυγή στο *Financial Toolbox* του EDF είναι εθελοντική για τα κ-μ που συμμετέχουν στην ανάπτυξη και προμήθεια προϊόντων και τεχνολογιών που χρηματοδοτούνται από αυτό.

Τον Ιούνιο του 2018, η EC κατέθεσε την πρότασή της για την επανίδρυση του EDF για την περίοδο 2021-2027, ικανοποιώντας την ιδρυτική δέσμευση του 2017, για δημιουργία ενός περισσότερο ενισχυμένου επενδυτικού Ταμείου, στο πλαίσιο του μακροπρόθεσμου προϋπολογισμού της ΕΕ (MFF). Της επανίδρυσης προηγήθηκε ανοιχτή δημόσια διαβούλευση, στην οποία συμμετείχαν όλα τα άμεσα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων της βιομηχανικής και ερευνητικής κοινότητας. Η Κομισιόν προτείνει έναν προϋπολογισμό 13 δισεκατ. EUR για το νέο EDF. Από το ποσό αυτό, 4,1 δισεκατ. EUR θα διατεθούν για την άμεση χρηματοδότηση ανταγωνιστικών και συνεργατικών ερευνητικών προγραμμάτων, κατατάσσοντάς το EDF μέσα στους τέσσερεις κορυφαίους επενδυτές της Ευρώπης, στην αμυντική έρευνα. Τα υπόλοιπα 8,9 δισεκατ. EUR θα χρησιμοποιηθούν για να συμπληρώσουν τις επενδύσεις των κ-μ, στη συγχρηματοδότηση ανάπτυξης δυνατοτήτων και τεχνολογιών. Στο νέο Ταμείο καταργείται η δομή των δύο ξεχωριστών «παραθύρων» και υιοθετείται μια ενιαία προσέγγιση, με σκοπό τη μεγαλύτερη ευελιξία, για αποφυγή αλληλεπικαλύψεων και πιο αποτελεσματική κάλυψη του κενού μεταξύ έρευνας και ανάπτυξης. Παρόλα αυτά διατηρούνται οι αρχές λειτουργίας και οι παράμετροι συμμετοχής που ίσχυαν στο Ταμείο του 2017, στην PADR και στο EDIDP, με την περιγραφή πιο λεπτομερών κανόνων και στόχων. Νέα στοιχεία αποτελούν: 1) η πρόβλεψη για διάθεση του 5% του συνολικού προϋπολογισμού σε επενδύσεις υψηλού ρίσκου, για την ανάπτυξη ανατρεπτικής τεχνολογίας και καινοτόμου εξοπλισμού, 2) η αύξηση της μέγιστης χρηματοδότησης στο 80% για τις φάσεις της ανάπτυξης μετά της δημιουργίας πρωτοτύπου και 3) η αφαίρεση της πρόβλεψης για τη διάθεση του 10% των πόρων στις SMEs, αν και η συμμετοχή των SMEs και mid-cap εταιριών προωθείται και επιδοτείται το ίδιο σθεναρά.

Τα 13 δισεκατ. EUR του νέου EDF θα παρέχουν την οικονομική δύναμη για επενδύσεις στη συνεργατική ανάπτυξη πλήρως διαλειτουργικών τεχνολογιών και εξοπλισμών αιχμής. Το EDF θα αλληλοσυμπληρώνεται με άλλα επενδυτικά ευρωπαϊκά προγράμματα, όπως είναι το ύψους 6,5 δισεκατ. EUR “Connecting Europe Facility” για υποδομές στρατηγικών μεταφορών, το νέο πρόγραμμα για την έρευνα και καινοτομία “Horizon Europe” με προϋπολογισμό 100 δισεκατ. EUR και το εκτός MFF “European Peace Facility” ύψους 10,5 δισεκατ. ευρώ. Με την κοινή χρήση των ΣΔ που επιτυγχάνεται με το EDF, τα κ-μ επιτυγχάνουν καλύτερο *value-for-money* στις επενδύσεις τους, αναπτύσσοντας δυνατότητες και τεχνολογίες που δεν θα κατείχαν εργαζόμενοι μόνοι τους. Επίσης, ήδη με το EDAP υπάρχουν προβλέψεις για την ενίσχυση των επενδύσεων στον τομέα της Άμυνας με την εμπλοκή διάφορων ευρωπαϊκών εργαλείων-οργάνων όπως είναι τα European Structural and Investment Funds (ESIF), η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (European Investment Bank – EIB), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (European Fund for Strategic Investment – EFSI) και το Πρόγραμμα για την Ανταγωνιστικότητα

των Επιχειρήσεων (Programme for the Competiveness of Enterprises and Small and Medium-sized Enterprises – COSME).

Διάγραμμα 3: Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας (EDF) 2021-2027

Πηγή: European Commission (2018)

Παρά τις πρωτοβουλίες των προηγούμενων δεκαετιών, η ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία χαρακτηρίζεται από ανεπαρκείς και μη αποδοτικές επενδύσεις στην έρευνα, ανάπτυξη και προμήθεια μελλοντικών αμυντικών δυνατοτήτων. Η συνεργασία παραμένει σε μικρό επίπεδο, με το 80% των προμηθειών και το 90% της R&T να εκτελείται σε εθνικό επίπεδο. Ο μεγάλος κατακερματισμός σε οπλικά συστήματα⁶ και η έλλειψη συντονισμού στον αμυντικό σχεδιασμό, έχουν σαν αποτέλεσμα την μικρή απόδοση των στρατιωτικών δαπανών (ΣΔ), αχρείαστες αλληλεπικαλύψεις και έλλειψη ικανότητας ανάπτυξης των στρατιωτικών δυνάμεων. Η άμβλυνση των ποσοτικών διαφορών στις ΣΔ των κ-μ, η αλληλεγγύη και η εμπλοκή του ευρωπαϊκού προϋπολογισμού είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη κοινών αμυντικών ικανοτήτων. Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών, το EDF στοχεύει στην παροχή στήριξης σε όλα τα στάδια του βιομηχανικού κύκλου. Η αποτελεσματικότητά του θα κριθεί από την αύξηση του μεριδίου των συνεργατικών αμυντικών σχεδίων στις συνολικές ΣΔ. Σκοπός των δράσεων του Ταμείου είναι η ανάπτυξη τεχνολογικών ικανοτήτων καθώς και η δημιουργία μιας ενοποιημένης και ανταγωνιστικής, χωρίς σύνορα, εφοδιαστικής αλυσίδας.

⁶ Η ΕΕ συνολικά διαθέτει 178 διαφορετικά μεγάλα οπλικά συστήματα σε σύγκριση με τα 30 που υπάρχουν στις ΗΠΑ (European Commission, 2017).

Φιλοδοξία του Ταμείου είναι η διαλειτουργικότητα της αμυντικής βιομηχανίας με τους αντίστοιχους πολιτικούς τομείς, σε όλα τα στάδια, για την αμοιβαία ενίσχυση και των δύο τομέων και την μέγιστη απόδοση των ευρωπαϊκών επενδύσεων σε έρευνα και ανάπτυξη.

Η αμυντική βιομηχανία είναι παρούσα στη διαδικασία εξέλιξης του EDF συμμετέχοντας σε όλες τις διαβουλεύσεις για τη διαμόρφωση των δομών του Ταμείου. Για την αμυντική βιομηχανία, το EDF είναι η σημαντικότερη ευρωπαϊκή πρωτοβουλία στον τομέα της άμυνας, η οποία καταπολεμά τον κατακερματισμό της ευρωπαϊκής αμυντικής αγοράς και τις μειωμένες δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη. Για πρώτη φορά, η ΕΕ ενσωματώνει τη βιομηχανία στις προσπάθειές της να διαμορφώσει την ευρωπαϊκή άμυνα (De France et al., 2017). Το Ταμείο θα δώσει από κίνητρο στους Ευρωπαίους να συνεργαστούν μεταξύ τους. Το EDF μεταξύ όλων των άλλων ευρωπαϊκών αμυντικών πρωτοβουλιών είναι ο πραγματικός *game changer* για την ευρωπαϊκή άμυνα και την ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία (Maulny, 2018).

Το σύνολο της βιομηχανίας καλωσορίζει όλες τις δράσεις του EDF, καταθέτοντας τις παρατηρήσεις και προτάσεις του. Ο EDTA⁷ καλωσορίζει τη δημιουργία του EDF, τονίζοντας τη σημασία της EDTIB για την ευρύτερη ευρωπαϊκή οικονομία και την ανάγκη για εκμετάλλευση της αμφίδρομης διάχυσης τεχνολογιών με τον πολιτικό τομέα (EDTA, 2017; Wind, 2017). Οι εθνικές ενώσεις αμυντικής βιομηχανίας της Δανίας, της Εσθονίας, της Σουηδίας και της Φινλανδίας, σε κοινή τους θέση για το Ταμείο, αναφέρουν ότι το EDF θα συμβάλλει σημαντικά στην τεχνολογική ανάπτυξη και στην ανταγωνιστικότητα της EDTIB, τονίζοντας τη σημασία των SMEs στην EDTIB και την ανάγκη χρηματοδοτικής στήριξης των εταιριών αυτών (FAD et al., 2017). Η ASD καλωσορίζει τόσο το EDIDP, σαν απαραίτητη συμβολή στην ενίσχυση της EDTIB (ASD, 2017b), όσο και το EDRP, επισημαίνοντας την ανάγκη αυτό να είναι επικεντρωμένο και να κατευθύνεται από τις ζητούμενες προς ανάπτυξη δυνατότητες (ASD, 2017a). Τονίζει την ανάγκη για αύξηση των διαθέσιμων πόρων στα μελλοντικά EDF, για απλότητα στους κανόνες λειτουργίας, για τόνωση των SMEs και επένδυση του ευρωπαϊκού χρήματος στην ευρωπαϊκή επικράτεια με αποκλεισμό ξένων επιρροών, ζητώντας την ενιαία δομή του Ταμείου και την ολιστική προσέγγιση των προγραμμάτων, σε όλες τις φάσεις του βιομηχανικού κύκλου. Η Airbus, στην επίσημη ιστοσελίδα της, αναγνωρίζει στο EDF έναν καταλύτη για την καινοτομία στο δρόμο προς μια ισχυρότερη Ευρώπη (Airbus, 2018). Αναφερόμενη στον προϋπολογισμό του Ταμείου, συνδέει το EDF με το πρόγραμμα Europe's Future Combat Air System – FCAS⁸, το κατά την εταιρία σημαντικότερο και πιο φιλόδοξο ευρωπαϊκό αμυντικό πρόγραμμα για τις επόμενες δεκαετίες.

⁷ Federation of European Defence Technology Associations.

⁸ Το πρόγραμμα FCAS αφορά τη συνεργασία των Airbus και Dassault που θα αποτελέσει το νέο μαχητικό αεροσκάφος την περίοδο 2035-2040 ενώ συμπεριλαμβάνει και μη-επανδρωμένα συστήματα (MALE UAV, Drones).

Μέχρι πρότινος, τα περιορισμένα κεφάλαια των κοινών ευρωπαϊκών επενδύσεων στον αμυντικό τομέα άφηναν σχετικά αδιάφορες τις μεγάλες ειδικά αμυντικές βιομηχανίες, που δεν ήταν διατεθειμένες να αναθεωρήσουν τις μη αποδοτικές πρακτικές τους. Αφιερώνουν τις προσπάθειές τους στην επίτευξη διμερών συμφωνιών με μεμονωμένα κ-μ, ενώ την ίδια στιγμή οι μικρότερες επιχειρήσεις δεν έχουν πρόσβαση σε χρηματοδότηση για έρευνα και παραμένουν δέσμιες στην εκτέλεση υπό-συμβολαίων. Το ύψος του EDF για τα έτη 2021-2027, σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα κοινοτικά επενδυτικά προγράμματα, αποτελούν σημαντικό ποσοστό των συνολικών επενδύσεων στην άμυνα και ασφάλεια στην ΕΕ. Η ποσοτική διατήρηση και ενίσχυσή τους θα οδηγήσει στην *de facto* στροφή των ευρωπαϊκών αμυντικών βιομηχανιών στην ανάπτυξη των μελλοντικών προγραμμάτων με την υποστήριξη του EDF και άρα στο πλαίσιο του συνόλου των ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών. Το EDF αποτελεί καταλυτικό κίνητρο για την αλλαγή της βιομηχανικής στρατηγικής στην ευρωπαϊκή άμυνα. Στο πλαίσιο αυτό, τα ενδιαφερόμενα μέλη στο σύνολό τους, συμπεριλαμβανομένης της ίδιας της βιομηχανίας, αναγνωρίζουν τη σημασία των SMEs και mid-cap εταιριών στη διατήρηση της EDTIB ως τεχνολογικού ηγέτη. Στο EDF λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα που θα εξασφαλίσουν τη βιωσιμότητα των εταιριών αυτών, εξασφαλίζοντας την αναγκαία χρηματοδότηση αλλά και το απαραίτητο ευνοϊκό θεσμικό περιβάλλον για τις δράσεις τους, παρέχοντας προστασία από τον αθέμιτο ανταγωνισμό από τις μεγαλύτερες εταιρίες και από ξένα συμφέροντα. Το EDF αποκτά ακόμα μεγαλύτερη αξία με δεδομένη την έξοδο του Ην. Βασιλείου από την Ένωση. Το ΗΒ εκτελεί μεγάλο ποσοστό (40%) της ήδη αναμικτής, αν και κρίσιμης για τον τομέα, ευρωπαϊκής αμυντικής έρευνας.

Η αμυντική ολοκλήρωση αποτελεί πλέον στόχο της ΕΕ μέσω της πρόβλεψης για δημιουργία της Ευρωπαϊκής Αμυντικής Ένωσης. Αντίθετα από τις προσπάθειες των προηγούμενων δύο δεκαετιών που είχαν επιχειρησιακό προσανατολισμό, οι σύγχρονες προσπάθειες χρησιμοποιούν περισσότερο οικονομικά εργαλεία. Ανάμεσα σε αυτά και ίσως σημαντικότερο όλων, το Ευρωπαϊκό Αμυντικό Ταμείο αποτελεί άμεσο κίνητρο, ένα «καρότο» για τη στροφή όλων των ενδιαφερόμενων μερών και κυρίως της αμυντικής βιομηχανίας σε περισσότερο συνεργατικές ευρωπαϊκές πολιτικές.

Βιβλιογραφία

- Airbus. (2018). *EU Defence Fund paves the way towards a stronger Europe*. Retrieved Dec 6, 2018, from AIRBUS: <https://www.airbus.com/public-affairs/brussels/our-topics/defence/eu-defence-fund.html>
- ASD. (2017a). *Concept For The European Defence Research Programme (EDRP). Position Paper*. Brussels: ASD.
- ASD. (2017b). *European Industry's views on the Proposal for a Regulation establishing the European Defence Industrial Development Programme*. Industry Views, Brussels.
- ASD. (2017c). *Towards a Common European Defence*. Retrieved from ASD: <https://www.asd-europe.org/towards-a%2%A0common-european-defence>
- De France, O., Major, C., & Sartori, P. (2017). *How to Make PESCO a Success*. Armament Industry European Research Group.
- EDTA. (2017). *Comments on the launching of the European Defence Fund*. The Hague: EDTA.

- European Commission. (2017a). *COM(2017) 294 Regulation establishing the European Defence Industrial Development Programme aiming at supporting the competitiveness and innovative capacity of the EU defence industry*. European Commission.
- European Commission. (2017b). *COM(2017) 295 Launching the European Defence Fund*. Brussels: European Commission.
- European Commission. (2017c). *Reflection Paper on the Future of European Defence*. European Commission. Brussels: EU Publications Office. doi:10.2775/029216
- European Commission. (2018). *EU Budget for the Future. The European Defence Fund*. European Commission.
- FAD, FSI, SOFF, & AFDA. (2017). *Common Position on the EU Defence Fund*. 4 Sep 2017.
- Fiott, D. (2017a). *Funding EU Defence Cooperation*. European Union Institute for Security Studies (EUISS). doi:10.2815/981048
- Fitter, D., & Demotes-Mainard, J. (2017). Hard Power's New Economics: Industry Implications of the. *Avascent*.
- Gahler, M. (2016). The Added Value of EU Defence Research. *European View*, 15(1), pp. 47-56. doi:10.1007/s12290-016-0394-6
- Juncker, J.-C. (2014). *A New Start for Europe: My Agenda for Jobs, Growth, Fairness and Democratic Change*. Strasbourg: European Commission.
- Maulny, J.-P. (2018). *The European Defence Fund: Challenges and Opportunities for the Land Armament Industry*. ARES Group.
- Vandeweert, E. (2018). *The Preparatory Action on Defence Research: introducing the European Defence Fund*. European Commission.
- Wind, J. (2017). *EDTA comments on the launching of the European Defence Fund*. Retrieved from EDTA: <http://www.fedta.eu/news/>